

**OBRAĆANJE ZAHIRA TANINA, SPECIJALNOG PREDSTAVNIKA
GENERALNOG SEKRETARA I ŠEFA UNMIKA**

SAŽET IZVEŠTAJ SAVETU BEZBEDNOSTI O RADU UNMIKA

NJUJORK, 21. OKTOBAR 2020.

Gospodine predsedniče,

Poštovani članovi Saveta bezbednosti,

Tokom ovih proteklih sedam meseci, Kosovo se istrajno borilo sa više istovremenih izazova, pre svega sa u celom svetu prisutnom pandemijom. Od marta meseca, kad je počela na Kosovu, kriza zbog kovida-19 prolazila je kroz različite faze. Početni odgovor uključivao je stroge mere i zabranu kretanja, ali je kasnije primenjen opušteniji pristup u kojem je prioritet bio privredni oporavak. Sama pandemija imala je periode naglog porasta obolevanja i stabilne periode, ali se trenutno njeno širenje ponovo pojačava. U većem periodu svog kratkog mandata tokom pandemije, vlada Premijera Kurtija držala je na snazi veoma striktne mere zabrane kretanja, koje su ublažene u poslednjim danima njegove vlade. Naredna vlada, na čelu sa Premijerom Avdulahom Hotijem, nastavila je s takvim pristupom; ublažila je mnoge od strogih mera koje su prethodno bile na snazi i okrenula se prvenstveno privrednom oporavku. Obe vlade suočile su se sa realnošću da je infrastruktura javnog zdravstva na Kosovu nedovoljna i slabo opremljena da odgovori na pandemiju koja se ubrzano širila. Ovo je uticalo na sve aspekte odgovora, od hospitalizacije i lečenja, preko

testiranja i praćenja, do primene svih drugih preventivnih mera. Međutim, važno je naglasiti da su u sistemu zdravstvene zaštite, zdravstveni radnici, posebno oni na prvim linijama borbe, herojski obavljali svoj posao i na najbolji način iskoristili ograničene resurse.

Društveno-ekonomske posledice su takođe ozbiljne, i nisu ograničene samo na one merljive u makroekonomiji. Oba kosovska sektora privrede, kako formalni tako i neformalni, pretrpela su težak negativan šok, kojim su naročito pogođeni mladi ljudi i njihovo obrazovanje, kao i žene i osetljivije zajednice. Takođe se uveliko osećaju psihološke posledice na društvo u celini.

Sigurno da Kosovo nije ostavljeno samo u svojoj borbi protiv pandemije. Međunarodna zajednica je pritekla u pomoć u jačanju profesionalnih i institucionalnih kapaciteta Kosova, i u ublažavanju socijalnih i ekonomskih posledica pandemije. U septembru, Evropska komisija je odobrila paket finansijske pomoći od 138 miliona evra, od kojih je 50 miliona evra namenjeno isključivo za odgovor na kovid-19. Ovim sredstvima uvećana je materijalna podrška, finansijska pomoć i pomoć u vidu zajmova i ekspertize koja je Kosovu pružena od strane Evropske unije, Svetske banke i Svetske zdravstvene organizacije, i bilateralno.

Mi u UNMIK-u, zajedno s timom UN na Kosovu - agencijama, fondovima i programima, takođe smo u značajnoj meri prilagodili naše aktivnosti kako bi

pomogli u suočavanju sa do sada nezabeleženim izazovima izazvanim pandemijom kovida-19. Bili smo usredsređeni na pružanje direktne pomoći narodu, institucijama i zajednicama u okviru strateške podrške Misije dijaloga i izgradnji poverenja. Projekti su bili prilagođeni potrebama odgovora na kovid-19.

Posebno je zabrinjavajući nesrazmeran uticaj pandemije na već ionako osetljive populacije u društvu. Došlo je do porasta u broju bezbednosnih incidenata uperenih protiv ranjivijih i nevećinskih zajednica za vreme restriktivnih mera uvedenih zbog pandemije. Zabeleženo je i značajno povećanje u broju prijavljenih slučajeva nasilja u porodici i nasilja nad decom.

Gospodine predsedniče,

Ukidanje mera reciprociteta od strane vlade Premijera Hotija na robu poreklom iz Srbije i Bosne i Hercegovine dalo je nov podsticaj za ponovno pokretanje dijaloga Beograda i Prištine. Uz to je u tu svrhu usledilo imenovanje novog specijalnog predstavnika Evropske unije, Miroslava Lajčaka, kao i sastanak na visokom nivou, 10. jula, čiji su domaćini bili Predsednik Francuske i Kancelarka Nemačke, čime je zvanično nastavljen dijalog pod okriljem EU. Vlada SAD je takođe pokrenula nove inicijative za poboljšanje prištinsko-beogradskih odnosa, koje su završene u septembru, na sastanku čiji je domaćin bio Predsednik Sjedinjenih Država, a na kojem je potpisano nekoliko sporazuma u oblasti ekonomije i drugim oblastima.

Pohvalio bih Beograd i Prištinu za nastavak pregovaračkog procesa i pozivam ih da vode konstruktivan proces dijaloga, uprkos izazovima i različitim gledištima. Nedavni sastanci u Briselu i Vašingtonu pokazuju potencijal za napredak u daljem rešavanju teških pitanja kad su međunarodni resursi udruženi sa liderstvom na terenu.

Naravno, najvažniji uslovi koji moraju biti ispunjeni da bi pregovori uspeali jesu političko jedinstvo, snažna posvećenost i dobra volja među liderima, i u Prištini i u Beogradu, kao i postojana međunarodna podrška. Pozdravljamo obnovljeno angažovanje i ohrabrujemo obe strane da pronađu zajedničko polazište za prevazilaženje spornih pitanja i postizanje sveobuhvatnog sporazuma o normalizaciji odnosa.

Gospodine predsedniče,

Pored 75-godišnjice UN-a, ove godine obeležavamo i 20-godišnjicu Rezolucije Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1325 (2000) o ženama, miru i bezbednosti. Ponovo naglašavam važnost suštinskog učešća žena u mirovnom procesu na svim nivoima, naročito u tekućem dijalogu Beograda i Prištine, u sklopu obezbeđivanja šire zastupljenosti različitih delova društva, uključujući omladinu i zajednice. Takav jedan pristup je ključan za postizanje rezultata i pridonosi da ti rezultati odgovaraju stvarnim potrebama ljudi.

Gospodine predsedniče,

Od mog poslednjeg podnošenja izveštaja Savetu, preduzeti su i važni koraci u cilju unapređenja istražnih i pravosudnih postupaka Specijalizovanog tužilaštva Kosova i Specijalizovanih veća Kosova. U junu, Specijalizovano tužilaštvo objavilo je podizanje optužnica protiv Predsednika Hašima Tačija i lidera Demokratske partije Kosova, Kadrija Veseljija, pored drugih lica čija imena nisu objavljena u javnosti. Predsednik Tači je nagovestio da namerava da podnese ostavku ukoliko njegova optužnica bude potvrđena od strane pretpretresnih sudija. U septembru su izvršena hapšenja na osnovu naloga za hapšenje i dovođenje koje su izdala Specijalizovana veća. Trenutno se troje lica nalazi u istražnom pritvoru, od kojih se jedno suočava sa optužbama za ratne zločine. Dva druga lica zadržana su pod sumnjom za zastrašivanje, odmazdu, povredu tajnosti postupka i nezakonito otkrivanje zaštićenih podataka. Dva od pomenutih hapšenja usledila su nakon objavljivanja navodno procurelih dokumenata tužilaštva, za koja se tvrdi da su sadržala i neka imena mogućih svedoka.

Pojedine reakcije javnosti na Kosovu u vezi sa junskim objavljivanjem optužnica visokog profila bile su zabrinjavajuće, uključujući pokušaje da se dovede u pitanje legitimitet specijalizovanih veća i tvrdnje da je politički motivisan. Nažalost, pojedini politički lideri nisu uvek pomagali da ova lažna kazivanja budu ispravljena.

Gospodine predsedniče,

Kao što je očigledno svim članovima ovog Saveta i međunarodnoj zajednici, Specijalizovana veća Kosova i Specijalizovano tužilaštvo sastavni su delovi pravosudnog sistema Kosova, sa mandatima koji su ključni za težnje Kosova za vladavinom prava, kao i za budućnost Kosova. Stoga koristim ovu priliku da pozovem lidere da udvostruče svoje napore u borbi protiv dezinformacija i omoguće da postupci pred Tužilaštvom i Većima dobiju nedvosmislenu institucionalnu i političku podršku neophodnu za jačanje vladavine prava i dugoročnu stabilnost na Kosovu.

Gospodine predsedniče,

Vladajući tesnom većinom, sadašnja vlada na čelu s premijerom Hotijem bori se sa značajnom parlamentarnom opozicijom, kao i sa listom prioriteta koji se znatno razlikuju među koalicionim partnerima. Na dužnosti je tek nešto više od 100 dana, ali su stalna neslaganja između njenih konstitutivnih stranaka i teškoće u nalaženju kompromisa omeli i odlagali odgovore vlade u svim kritičnim oblastima koje sam istaknuo.

Gospodine predsedniče,

U dosadašnjoj sedamdesetpetogodišnjoj istoriji Ujedinjenih nacija, nikada potreba za globalnom solidarnošću i međunarodnom saradnjom nije bila tako jasno izražena kao danas. Pandemija kovida-19, geopolitičke i etničke tenzije izražene u sukobima širom sveta, kao i rastuća nejednakost na globalnom nivou, predstavljaju trendove koji se uzajamno negativno pojačavaju. Za mesta poput Kosova, koje još uvek trpi posledice prošlih sukoba – **saradnja, jedinstvo političkog glasa i vizije, dijalog i sprečavanje prekomerne polarizacije trebalo bi da budu prioriteti najvišeg reda**. Ovakva solidarnost, pogotovo za vreme postojeće pandemije, trebalo bi da bude snažno usredsređena na postizanje teško uskladive ravnoteže između javnog zdravlja, privrednog oporavka i ljudskih prava – kompleksnog problema koji trenutno prkosi vladama širom sveta.

U istom duhu, želim da iskoristim današnju priliku da u zaključku ponovo istaknem безусловnu posvećenost UNMIK-a podršci dijalogu pod okriljem EU, kao i naporima lidera obeju strana da preduzmu odlučne korake ka sveobuhvatnom sporazumu, i dugoročnom miru i pomirenju.

Zahvaljujem se svim članovima Saveta na njihovoj pažnji i njihovoj stalnoj podršci UNMIK-u.

Hvala vam.